

BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS SAGLABĀŠANA

Aleksandrs Napolovs

entomologs

Ilona Roma

Insektārija vadītāja

Foto: Aleksandrs Napolovs

Iecava. Atrasts pieaudzis lapkoku praulgrauzis! Vaboles lido tikai divas nedēļas jūlija beigās - augusta sākumā.
A Hermit beetle found! Beetles fly around only during two weeks on late July - early August.

Dalība vietējās faunas saglabāšanā ir viens no zoodārzu galvenajiem uzdevumiem. Rīgas zoodārza svarīgākais ieguldījums bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ir Eiropas kokvārdes populācijas atjaunošana Latvijā, 1988.-1992. gadā veicot nebrīvē savairotu varžu reintrodukciju.

Tomēr vairākuma reto un izzūdošo dzīvnieku, īpaši - kukaiņu sugu saglabāšanā vissteidzamākais pasākums ir to esošo dzīvotņu izpēte un sugai nozīmīgo vietu aizsardzības nodrošināšana. 2006. gadā Rīgas zoodārza Insektārija speciālisti Aleksandrs Napolovs un Ilona Roma piedalījās apdraudētā lapkoku lapgrauža *Osmoderma eremita* izpētes un aizsardzības projektā Latvijā. Šī pie tam ir viena no sugām, kas ir EAZA Sauszemes bezmugurkaulnieku speciālistu grupas (TITAG) uzmanības lokā.

LAPKOKU PRAULGRAUŽA AIZSARDZĪBAS PROJEKTS LATVIJĀ

Lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita* ir Scarabaeidae dzimtas pārstāvis - tumši zaļganbrūna, ap 3,5 cm gara vabole. Tai raksturīgs slēpts dzīvesveids; apdzīvo gaišās, saulainās vietās augošus vecos, dobumainos kokus. Laikos, kad Eiropā vēl bija plaši izplatīti platlapju meži, arī lapkoku praulgrauzis bija plaši izplatīts. Pašlaik suga ir reta un izzūdoša, galvenais iemesls - tās dzīvei un attīstībai atbilstošu veco koku izzušana. Lapkoku praulgrauzis kalpo arī kā "lietussarga suga" daudzu citu dobumainus kokus apdzīvojošu reto bezmugurkaulnieku sugu saglabāšanā.

Lapkoku praulgrauzis ieskaitīts Pasaules Sarkanajā grāmatā kā saudzējama suga (*Vulnerable*). Tā aizsardzību nosaka Bernes konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību (ieskaitīts konvencijas 2. pielikumā) un Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEK par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību (ieskaitīts direktīvas 2. pielikumā kā prioritāra suga, kā arī 4. pielikumā).

Latvijā ir 15% no lapkoku praulgrauža pasaules populācijas. Lapkoku praulgrauža aizsardzību Latvijā reglamentē vismaz 19 normatīvie akti, un tas iekļauts Latvijas

CONSERVATION OF BIODIVERSITY

The most important Riga Zoo's contribution to the conservation of biodiversity was the restoration of European tree frog in Latvia via reintroduction of laboratory bred specimens during 1988-1992. However, the protection of threatened species first at all seeks the study and protection of species sites. In 2006, Riga Zoo's staff of Insectarium, Alexander Napolov and Ilona Roma, took part in the conservation project of Hermit beetle *Osmoderma eremita*.

Osmoderma eremita is included on the Annex II of Bern Convention, and Annexes II and IV of EC Habitats Directive. Latvia currently holds 15% of the world population of *Osmoderma eremita*. The species is included in the Latvian Red Data Book as endangered, and the need of its conservation is stressed by at least 19 various legislative acts in Latvia. However, the knowledge on the distribution of the species in Latvia is still rated as insufficiently moderate.

In 2005 Latvian Entomological Society worked out the Species Conservation Plan. In 2006 the field project was conducted for identifying of species sites. The research was supported by Latvian Environment Protection Fund. The field work was carried out by three Latvian entomologists including Alexander Napolov, and assisted by Ilona Roma. The three experts covered the area of ca. 22 000 km² each.

One of the best indicators of species presence is larvae excrements that are readily identifiable from all other insect species in our region. We developed a new, applicable method of sieving the contents of tree cavities.

During 2006, all of 104 formerly known *Osmoderma eremita* sites were revisited, and the presence of the species was verified in 68 of them. Another 660 potential sites were inspected, and 49 new *Osmoderma eremita* sites were recorded. All of sites, both confirmed and potential, were mapped using GPS.

At the end of 2006, 117 *Osmoderma eremita* sites are known in Latvia. Only 50 of them are situated within nature protected areas. 17 of already protected alleys and dendrological stands were proposed for *Natura 2000* territory status, and another 26 alleys and 38 dendrological stands were submitted both for protection and *Natura 2000* status.

